

pított s munkatársaitól naggyá és nevezetessé tett budapesti mintagimnázium egykori jelentőségéhez.

Vicsay Lajosnak, egyik szegedi állami polgári iskola tanárának előttünk levő módszeres kísérlete: történelmi óratervgyűjteménye is bizonyára a szegedi gyakorló polgári iskola hatásának sugárkérévéből veszi eredetét. Örvendetesnek tartjuk e jelenséget s üdvözöljük e kezdeményt, annál is inkább, mert a gyakorló iskola módszeres kézikönyveinek sorában úgyszólván nélkülözzük mind-egyikét a történet tanítására vonatkozó kötetet.

Vicsay munkájának tulajdonképeni tartalma a két évre terjedő polgári iskolai magyar történelemtanítás anyagának különféle segítő táblázatokkal kísért, 60—60 óratervben való feldolgozása. Hogy a tanárt, különösen a gyakorlati pályán először megindulót a történettanításra alkalmas lelki hangulatba és készségbe bevezesse, röviden, de jól összefoglalt gondolatokat nyújt a történettanítás céljára, módszerére, formális fokozataira, a rendszerbefoglalásra és begyakorlásra vonatkozólag. Tanácsokat és utasításokat ad a tanulók öntevékenységének, cselekedtetésének és a szemléltetésnek alkalmazására nézve. Az ismétlésekre és az összefoglalásokra vonatkozó gondolatok fejezik be e kis didaktikai vadmecumot, mely után — a használhatóság előmozdítása végett nem összefűzött könyv formájában, hanem egyes önálló lapokon — a gondosan összeállított óratervek következnek.

Reméljük és óhajtjuk, hogy ez óratervek használata a gyakorlatban valóban eredményessé fogja tenni a polgári iskolai történelmi oktatást s nem fogja elmechanizálni az ezzel a kiadvánnyal majdan élni óhajtó tanárok kezében a magyar történelemnek egyéni színezetű és elevenségre, lendületre, leleményességre, önállóságra kötelezett tanítását.

gy. á.

Vives J. Lajos válogatott neveléstudományi művei. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Péter János. Kézdivásárhely, 1935. (LXIV+422 l.)
Ara 10 P.

Ez a terjedelmes mű az elszakított erdélyi magyarság élni akarásának és élni tudásának komoly biznysága. Mint a szerző az előszavában említi, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület már a háború előtt tervbe vette Vives pedagógiai műveinek a Pedagógiai Könyvtárban való kiadását, de a háború, majd annak szomorú következményei megakadályozták a terv megvalósítását s ezért a fordító a saját költségén jelentette meg a könyvet.

Az V—LXIV. lapon a fordító ismerteti Vives életét, működését. Ebből látható, hogy a legkiválóbbaknak elismert humanisták mily nagyra értékelték Vives tudományát, mind pedig stílusa szempontjából. De nemcsak a kortársak szemében volt tekintélye, hanem a XIX., sőt a XX. század pedagógusai is érdemesnek tartották arra, hogy műveivel foglalkozzanak. Így német nyelven négy különböző kiadásban jelentek meg pedagógiai munkái.

A könyvnek főrésze a *De disciplina libri* XX második részének (*De tradendis disciplinis*) fordítása. Ehhez járulnak még: A tudós életmódja és erkölcsi alapelvei, A keresztény nő nevelése, Bevezetés a bölcsességbe, Tanterv. Mont-

joie Vilmos fia számára, Részletek a Mária angol hercegnő tanítója számára írt utasításokból és végül a lefordított művekben előforduló tulajdonnevek betűrendes magyarázata. A fordítás mindenütt könnyed, semmi erőltettség nem érezhető rajta, ennél fogva olvasása élvezetes.

Vives izzig-vérig keresztény és valláserkölcsei alapra helyezi pedagógiáját; részletei közül nem egy a mai korban is megállja helyét. Amit az egyes tantárgyak tanításmódjáról és anyagáról ír, az tiszta képet nyújt az akkori állapotokról és felfogásról. Az abban az időben divatos nyilvános vitatkozásoknak nem híve, mert ezek nem az igazságot célozzák, hanem inkább csalfa szócsavarássokból állanak, amelyek egyaránt ártanak a tudományoknak és az erkölcsöknek. Nagy híve a szép stílusnak, a magvas mondásoknak, s ezért azt ajánlja, hogy a növendék az ilyeneket akár hallja, akár olvassa valahol, egy erre a célra szolgáló füzetbe írja össze, hogy így jobban megmaradjanak emlékezetében és bármikor használni tudja őket. Nagyon érdekes az, amit a természettudományok tanításáról ír.

Akik szeretnek visszapillantani a múltba, megfontolásra és megszívlelésre méltót fognak találni a könyvben; látni fogják az emberi lélek alapvonalainak állandóságát, valamint azt, hogy egy-egy ma divatos jelszónak a gyökerei mily messze nyúlnak vissza s hogy *nil novum sub sole.* y—f.

Dr. Lósy-Schmidt Ede: Kempelen Farkas szerepe és érdeme a vakok általános oktatásának a megindításában. (Különlenyomat a Siketnémák és Vakok Oktatásügye 38. évfolyamából.) Bp. 1936. A szerző kiadása. (8-r., 23 l.)

A füzet méltó elismerést követel annak a feltaláló nagy magyar elmének, aki a vakok gyógypedagógiai oktatása területén úttörő találmányával irányt mutatott, de akinek e területen kifejtett nagyjelentőségű, korszakos munkásságát eddig nem méltatták érdeme szerint.

Kempelen Farkasról, a beszélőgép és a sakkozógép világhírű feltalálójáról van szó, aki Bécsben egy Paradis Mária Terézia nevű, vak osztrák leányt, Mária Terézia királynő keresztleányát tanította meg a XVIII. század 70-es éveiben írni, olvasni, és szerkesztett részére állítólag írógépet is. Nevét a szakirodalom ott, ahol a vakok általános szakoktatásának megindulásáról esik szó, mellőzi, holott Kempelent a vakoktatás történetében is előkelő hely illeti meg. Nagy irodalmi felkészültséggel tárgyalja a szerző Kempelennek a vak leány számára készített írókészülékét, amely ugyan nem írógép, hanem inkább szedőszekrény lehetett s amelyben a vak leány tudott látók számára nyomtatott betűkkel levelet írni. Ez abban az időben igen nagy dolog volt.

A szerző Kempelennek a vakok oktatása körül szerzett érdemeit összefoglalva, azt mondja: ő a vakok első ismert magyar tanítója, aki tanítványa és Haüy (a vakok első tanintézetének megalapítója) révén az egész művelt világ figyelmét a vakok ügyére terelte, s a vakok oktatásában felmutatott eredményeivel elhatározó befolyással volt az általános oktatás megindulására s az első tanintézet felállítására. Az utókoron a sor, hogy a mulasztásokat jóvá téve, Kempelennek is olyan emléket állítson a vakoktatás történetében, amely e te-